

تأثیر اقتصادی تغییر اقلیم بر تولیدات کشاورزی به ویژه آبی پروری تا سال ۲۰۳۰

مهرناز بنی اعمام^{۱*}؛ علی کیانی راد^۲

^۱ موسسه پژوهش های برنامه ریزی، اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی، وزارت جهاد کشاورزی، تهران

*مسئول مکاتبات: bani.amam@yahoo.com

چکیده: امروزه اقتصاد جهانی گسترده و از لحاظ فناوری پیشرفته است، ولی با وجود این در برابر رویدادهای اقلیمی بسیار آسیب پذیر است. میزان اثرپذیری مثبت یا منفی اقتصاد از تغییرات اقلیمی بستگی مستقیم به تعداد کشاورزان، محققان، مروجان وابسته به نظام های کشاورزی تحت تأثیر این تغییرات و همچنین واکنش بازارهای جهانی به تغییرات تولید ناشی از تغییر اقلیم و سرعت آن دارد. اگرچه سازگار شدن یکی از امیدهای کاهش تبعات منفی تغییر اقلیم به شمار می رود، ولی تضمینی برای موفقیت آن وجود ندارد. برای دستیابی به این هدف انجام تحقیقات گسترده برای شناسایی روند تغییرات اقلیمی ضروری به نظر می رسد تا بر اساس آن کشاورزان قادر به به کارگیری فناوری های مناسب و سازگار باشند. با توجه به نتایج پیش بینی اقلیم دوره آینده، به نظر می آید تأثیر تغییرات آب و هوایی بر روی ذخایر ماهیان خاویاری، استخوانی و کیلکا در دریای خزر و بر ذخایر سطح زیان ریز و سطح زیان درشت خلیج فارس و دریای عمان، تأثیرات منفی خواهد داشت. تأثیر تغییرات آب و هوایی بر روی ذخایر کفزیان و میکتوفیده خلیج فارس و دریای عمان بی تأثیر و بر ذخایر میگو تأثیرات مثبتی خواهد داشت. پیش بینی می گردد که در مجموع، ذخایر اغلب آبزیان در دریای خزر رو به وخامت بیشتری گذارده و توأم با آسیب پذیری گردند. ذخایر آبزیان در خلیج فارس و دریای عمان، در صورت ثابت بودن سایر عوامل به ویژه آلاینده ها، کمیت نسبتاً ثابتی داشته و پیش بینی می گردد که برآیند ذخایر کلیه گروه های آبی به صورت پایدار و ثابتی باقی بمانند. در زمینه پرورش ماهیان سرد آبی، با توجه به شرایط قابل پیش بینی در آینده و نیازمندی های تکثیر و پرورش ماهیان سرد آبی، این فعالیت ها به دلیل افزایش دما و کاهش کمیت و کیفیت آب، بیشترین مخاطرات را پیش رو خواهند داشت. با توجه به نیازمندی های تکثیر و پرورش ماهیان گرم آبی، عامل افزایش درجه حرارت چندان فاکتور محدودکننده ای در مورد این آبزیان به شمار نمی آید، اما کاهش کمیت آب و افزایش شوری و سختی آب می تواند به عنوان عوامل محدودکننده این فعالیت ها در آینده به شمار آیند. در صورت تأمین منابع مناسب آب، عامل افزایش درجه حرارت به تنهایی نه تنها فاکتوری نامطلوب به شمار نمی آید، بلکه شرایطی را ایجاد خواهد نمود که در برخی مناطق به افزایش تولید در واحد سطح منجر گردیده و یا شرایط برداشت دو بار محصول در سال را فراهم آورد. در میان گروه های آبی تحت تکثیر و پرورش، آسیب پذیرترین روش ها یا گونه ها، مربوط به پرورش ماهیان سرد آبی و پرورش در قفس پیش بینی می گردد. این در حالی است که بهبود نسبی در روند پرورش سایر گروه های آبی از جمله میگو، تیلاپیا، ماهیان زینتی، ماهیان گرم آبی و حتی خاویاری قابل انتظار است. پرورش میگو، به دلیل نیازمندی های خود، در آینده تنها از کاهش کمیت و کیفیت آب رنج خواهد برد. در واقع، افزایش درجه حرارت و افزایش شوری اثرات چندان منفی بر روی فعالیت های پرورش میگو نخواهد داشت. در صورت مدیریت صحیح این فعالیت ها، امکان افزایش تولید در واحد سطح و یا حتی برداشت دو بار در سال مقدور خواهد گردید.

کلیدواژه ها: تأثیر اقتصادی، تغییر اقلیم، آبی پروری